

X.

Хвилина задуми.

(В другі роковини смерти бл. п. Вячеслава Липинського 14. VI. 1933 р.)

Другі роковини... Час так скоро минає. І знову прийшов 14-тий червень. І знову панахида у св. Юрі при участі невеликої скількості вірних.

Пливуть слова молитви... пливе поминальна пісня. Щораз то більше світил освітлює храм — ясніє... і щораз то більше людей охоплює світогляд Покійного, що раз то більше його Ідея жевріє...

У храмі дещо молоді і дещо старших. Тут ціла галицька дійсність: молодь занята чимось іншим, не Липинським і його творами, старші у більшості байдужі до всего. Дві крайності: захоплення „без меж, биз стриму“ за молоду, байдужість на старість! Де рівновага? Де вміння зберегти вогонь ціле життя?

Але Липинський поволі з року на рік перемагає. Згадаймо що баталію, що почалася нарешті раз проти Д. Донцова. Майже кожний її учасник воює проти автора „Націоналізму“ думками і навіть висловами Липинського. А та мода, що в нас починається на консерватизм! Таж є консерватисти, що цілими реченнями беруть з Липинського, хоч до цього не признаються. Або сама Донцівська доктрина як добре „поживилася“ ідеологією автора „Листів...“ і як зручно і як метушливо і як боязко намагалася представити його як „провансальця“, „назадника“ і „москвофіла“. Сміло можна сказати, що твори В. Липинського — це найбільший позитивний вклад в українську духову культуру за останні повоєнні часи.

Сьогодні стають зі собою до боротьби два світогляди: світогляд консервативний, упорядкований, універсальний, що признає об'єктивні вартості і правди, що визнає Бога і Його незмінні закони й заповіді, незмінну мораль й етику, і світогляд індивідуалістично-хаотично-редактивний, що об'єктивних вартостей, моралі, етики, Бога, Його законів не признає, в якому все добре, що веде до цілі, в якому все добре залежно від обставин, що тільки збільшує здібність до боротьби, який хоче визволити всі нижчі, звірячі інстинкти у людей і пристрасті та їх зробити рішачими й узаконненими чинниками в колективнім і приватнім житті. В цій затяжній боротьбі Липинський веде перід, Липинський дає всім в тій боротьбі аргументи й поміч. В тій боротьбі Липинський перший в боевій лінії, Липинський перший в гарячій боевій вогні...

Не треба зараз ставати монархістом і клясократом, щоби бути визнацем світогляду Липинського. Треба тільки признавати об'єктивні універсальні моральні вартості. Бо в Липинського є побіч політичних ідей ще й глибоко релігійний життєвий світогляд. І до монархії і до клясократичної держави ще далека дорога. Звичайно найлекше і найскорше присвоюють собі люди

гасла, найтяжче і найпізніше духа даного твору. Коли хтось хоче стати визнавцем ідей Липинського, то хай в першій мірі здобуває цю опанованість, яку виявляв Покійний. А та серйозність, та відповідальність слова і діла! Та глибока релігійність. Побіч цього та глибина і ширина думки! Цілий Липинський — це характер, сильний, мужний і лицарський характер. Отой характер зумів використати великі вроджені здібності і зосередити їх.

Не кожний зможе здійснити задумане! Правда! Тільки кожний може так жити, щоби бути собою! Липинський ціле життя був собою!

Коли чується заклик до поширювання творів Липинського, до поширювання його політичних ідей, світогляду й світовідчування і коли рівночасно нагадати собі ґрунт, на який вони мають впасти — то аж морозом переймає: в що виродиться монархізм і консерватизм, коли його „герольдами“, „ідеольогами“ і „реалізаторами“ стануть люди з душею степових кочовиків, з характером кривавого Якуба Шелі, з тупістю півдикого чабана!

А глибокі і серйозні речі не вистають з „масового“ поширення й агітації. Треба людей, треба виховувати в першій мірі людину з релігією, моралю і характером, бо коли нема людини з характером, нінащо всі монархізми і консерватизми! І ніколи не треба перецінювати вартости політичних і суспільних кличів: І монархізм може виродитися у такий, яким побачив його В. Липинський у 1927—30 рр. серед „своїх“ прихильників“... Як кожна людська річ, так і політична теорія дуже недосконала. Тому ніколи не треба з неї робити „релігії“, тому ніколи не вільно робити з неї „бога“. „Не матимеш інших богів крім мене“! О, скільки тут глибокої мудрости і як тяжко, як гірко іноді платиться за неї!

Тому голос Бога завсіді повинен брати верх над усім, до чого людина привязана: у монархістів над монархізмом. І знову В. Липинський тут виступає як лицарський характер, що честь і приличність ставив вище себе, вище своєї політичної теорії і коли вона почала вироджуватися у відомий емігрантський „реалізм“ — то він нічого не затаїв, розкрив все, живим вогнем випалив усе! Такий характер це характер нащадка старого шляхетського роду, що не один свій парісток присвятив боротьбі за честь і славу.

Ми, сини демосу, вічно змінчиві, хиткі, зажерливі і розсварені просім Бога, щоби нам дав бодай частинку цього характеру Великого Вигнанця!

Убивши своєю гордістю свою релігію, людина віру в Бога заміняє вірою в себе і свою чудодійну силу — іншими словами, містицизм релігії вона заміняє містицизмом мазії. І в цій же самій хвилині вона дає повну волю своїм фізичним, матеріальним пристрастям; вона визволяє і дає свободу всьому, що в ній є тілесного, звірячого і що вона при помочі і во ім'я релігії досі здержувала.

(В. Липинський).
